

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการกองทุนออมทรัพย์สวัสดิการประชาชนตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน โดยมีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาการก่อเกิดและพัฒนาการเกี่ยวกับกองทุนออมทรัพย์สวัสดิการประชาชนตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน ๒) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการกองทุนออมทรัพย์สวัสดิการประชาชนตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน ๓) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการที่ดีในการบริหารจัดการกองทุนออมทรัพย์สวัสดิการประชาชนตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน โดยการใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ คณะกรรมการกองทุน สมาชิกกองทุนออมทรัพย์สวัสดิการประชาชนตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน จำนวน ๑๕ คน โดยผู้วิจัยได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับนำมาใช้ในกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth interview) อันมีหลักเกณฑ์ประการสำคัญในการพิจารณาคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้ ๑) กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะเป็นบุคคลที่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนออมทรัพย์สวัสดิการประชาชนตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน ๒) กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะเป็นบุคคลที่มีการแสดงตนหรือมีการปฏิสัมพันธ์ กับการบริหารกองทุนออมทรัพย์สวัสดิการประชาชนตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน ๓) กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะที่มีประสบการณ์ตรงในการดำเนินงานของกองทุนออมทรัพย์สวัสดิการประชาชนตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน เพื่อศึกษาการบริหารจัดการกองทุนออมทรัพย์สวัสดิการประชาชนตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารปฐมภูมิ และเอกสารทุติยภูมิ แบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดย การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และขอบเขตของการศึกษา

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเชิงคุณภาพ การบริหารจัดการกองทุนออมทรัพย์สวัสดิการประชาชนตำบลอุโมงค์ จังหวัดลำพูน จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

๕.๑.๑ การก่อเกิดและพัฒนาการเกี่ยวกับกองทุนออมทรัพย์สวัสดิการประชาชนตำบลอุโมงค์ จังหวัดลำพูน

พบว่า สวัสดิการสังคมในสังคมไทยในอดีต เป็นสวัสดิการที่ดำเนินการโดยชุมชนเกิดจากการดูแล ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันของคนในชุมชนเดียวกัน ซึ่งมีพื้นฐานมาจากความสัมพันธ์ของเครือญาติ เพื่อนบ้าน มีความเป็นพี่น้องของคนในชุมชน จากฐานศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี และ

จากฐานทรัพยากรธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ สิ่งเหล่านี้เป็นตัวเชื่อมร้อยคนในชุมชน คนกับธรรมชาติ ทำให้เกิดการดูแลซึ่งกันและกัน ตั้งแต่เกิดจนตาย คนในหมู่บ้านได้รับรู้ถึงความสุข ความทุกข์ของกันและกันและมั่นใจว่าจะได้รับการดูแลจากคนในหมู่บ้านเมื่อมีเรื่องเดือดร้อน นอกจากนี้ยังรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่า อันอุดมสมบูรณ์ เป็นรากฐานในการดำเนินชีวิตที่คนในชุมชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ทำให้เกิดระบบการดูแลรักษาให้เกิดมรดกตกทอดสู่คนรุ่นลูกและหลาน ตัวอย่างของวัฒนธรรมชุมชนที่มีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เช่น การลงแขกเกี่ยวข้าว การซ่อมแซมเหมืองฝาย การสร้างบ้านเรือน เป็นต้น ส่วนสวัสดิการที่มาจากฐานศาสนา ตัวอย่าง งานบุญประเพณีต่างๆ

การจัดสวัสดิการชุมชนของตำบลอุโมงค์ คือ การสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงของคนในชุมชน ซึ่งหมายรวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่จะทำให้คนในชุมชนดีขึ้น อาจอยู่ในรูปสิ่งของ เงินทอง หรือน้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูลเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย ประชาชนมีส่วนร่วมในความเป็นเจ้าของ มีการบริหารที่โปร่งใส มีวินัย ส่วนภาคีเครือข่าย หรือ อปท.เองก็เป็นหน่วยงานที่ส่งเสริม สนับสนุน ความรู้ รวมทั้งงบประมาณ ซึ่งผลของการจัดสวัสดิการที่สำคัญคือ ก่อให้เกิดรายได้ลดรายจ่าย และเกิดความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นของคนในชุมชน เกิดความรู้สึกรักที่มั่นคง ซึ่งการดำเนินการจัดสวัสดิการโดยชุมชน โดยภาครัฐ เพื่อช่วยเหลือประชาชนในด้านการดำเนินชีวิต ครอบคลุมไปถึงการประกอบอาชีพและการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในชุมชน “สวัสดิการชุมชน” จึงมีหลักสำคัญคือเป็นระบบที่มีความยั่งยืน คิดและดำเนินการโดยชุมชนเพื่อชุมชนสามารถดูแลตนเองได้ ประกอบด้วยสวัสดิการที่หลากหลาย บูรณาการเข้าด้วยกันและพัฒนารูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ เพื่อก่อให้เกิดชุมชนเข้มแข็งส่งผลให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี ดังเช่นที่เทศบาลตำบลอุโมงค์ ได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดสวัสดิการให้แก่ชุมชนเช่นในเรื่องของการมีกิจกรรมเกี่ยวกับสาธารณะประโยชน์ ที่เทศบาลเป็นผู้ดำเนินโครงการหรือโครงการที่ให้ชุมชนเป็นผู้ดำเนินการเอง จากการสำรวจตามตัวชี้วัดจึงพบได้ว่า สวัสดิการที่เกิดจากการร่วมคิด ร่วมทำของชุมชนได้นำเสนอเพื่อเป็นสวัสดิการของชุมชน มี ๒๔ ข้อ โดยงบประมาณนั้นเป็นงบประมาณที่เกิดจากเงินที่เทศบาลตำบลอุโมงค์อุดหนุนให้แก่กองทุน จากหน่วยงานภายนอก(สปสช.)ที่เทศบาลได้นำงบประมาณนี้ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับสวัสดิการ และรวมถึงงบประมาณในการจัดสวัสดิการบริการสังคม เช่น การรับส่งนักเรียน รับส่งคนชรา ผู้ป่วย และบริการด้านสาธารณประโยชน์ โดยมีวัตถุประสงค์

๑. ส่งเสริมให้สมาชิกลดรายจ่ายเพื่อการออมวันละ ๑ บาท ตามวิสัยทัศน์ รู้จักใช้ รู้จักเก็บ รู้จักออมคนตำบลอุโมงค์ ชีวิตมั่นคง

๒. ประชาชนนำแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวสู่การปฏิบัติ โดยนำผลประโยชน์ที่ได้จากการตั้งสัจหรือความจริงใจมาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

๓. จัดสวัสดิการช่วยเหลือกันระหว่างสมาชิก ให้การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส จำนวน ๒๔ ข้อ ครอบคลุมตั้งแต่เกิดจนถึงตาย

๔. เป็นค่าใช้จ่ายในการสนับสนุนกิจกรรม พัฒนาบุคลากร เพื่อประโยชน์สาธารณะและการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตำบลอุโมงค์ เช่น การมอบทุนการศึกษา การสมทบกองทุนอาสาป็นสุขตำบลอุโมงค์

๕. เป็นแหล่งการเรียนรู้ ต้นแบบในการศึกษาดูงานให้กับชุมชนหรือหน่วยงานที่สนใจ

๕.๑.๒ เพื่อศึกษาการบริหารจัดการกองทุนออมทรัพย์สวัสดิการประชาชนตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน

๑) ด้านการบริหารจัดการกองทุน

พบว่า กองทุนออมทรัพย์สวัสดิการประชาชนตำบลอุโมงค์มีการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกครอบคลุมด้านต่างๆ มีโครงสร้างการดำเนินงานที่ชัดเจนสอดคล้องกับภาระงานที่เกิดขึ้น โดยตำแหน่งละสองคนเพื่อเป็นการช่วยเหลือในการทำงาน คณะกรรมการบางคนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินการ ตามวัตถุประสงค์ของกองทุน สมาชิกส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีให้กับกองทุนฯ ปฏิบัติตามระเบียบและให้ความร่วมมือในการดำเนินงานมีการจัดประชุมกรรมการทุกเดือน มีเสนอความคิดเห็นในการบริหารงาน ตลอดจนมีการชี้แจงผลการดำเนินงานและบัญชีการเงินประจำปี ต่อสมาชิกและผู้ที่เกี่ยวข้อง งบประมาณได้มาจาก การอุดหนุนจากรัฐบาล งบจากเทศบาลตำบลอุโมงค์และการออมเงินของสมาชิกลำมาจัดสวัสดิการให้เกิดประโยชน์และสร้างหลักประกันให้กับสมาชิก โดยการจัดสวัสดิการ ครอบคลุมตั้งแต่เกิดจนถึงเสียชีวิต มีการใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างเหมาะสมกับจำนวนสมาชิก และเกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า มีการบริหารงาน ควบคุม กำกับกิจการใช้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามระเบียบข้อบังคับสมาชิกมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนตามระเบียบข้อบังคับ สมาชิกมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุน การบริหารจัดการ เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากกองทุนมีความเกี่ยวข้องกับเงินออมที่มาจากชาวบ้าน และเงินสมทบจากภาครัฐ ซึ่งต้องอาศัยทั้งหลักของความซื่อสัตย์ สุจริต ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วม เข้าไปบริหารจัดการ รวมทั้งการนำหลัก ความรู้ ความสามารถเข้าไปบริหารจัดการ และที่ยากยิ่งไปกว่านั้นก็คือ การนำหลักคุณธรรม เข้าไปบริหารจัดการ เพื่อความยั่งยืนของกลุ่ม

๒) ในด้านสวัสดิการ

พบว่า ด้านจัดสวัสดิการชุมชน หรือ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันมา อย่างต่อเนื่องยาวนาน ส่วนใหญ่ซึ่งเป็นการช่วยเหลือสวัสดิการชุมชนที่มีใช้ตัวเงิน มาก่อนสวัสดิการที่เป็นเงินทุน ในที่นี้สวัสดิการชุมชนที่มีใช้เงินทุน ล้วนเป็นกลไกที่ชุมชนเคยจัดการ ดูแลกันมาในสังคมยุคโบราณ ที่ระบบดังกล่าว มาล่มสลายลง ด้วยการทดแทนของระบบทุนนิยม และเงินตรา ที่สังคมให้คุณค่าและความหมาย มากกว่า ระบบคุณค่าแบบดั้งเดิม ที่ไม่มีมูลค่า แต่มีคุณค่า มหาศาล การจัดสวัสดิการของกองทุน ครอบคลุมทุกช่วงวัย ซึ่งหากมอง ๖๐% ของคนตำบลอุโมงค์ เป็นผู้ที่ไม่มีสวัสดิการคุ้มครอง ดังนั้น อปท. จึงเห็นความสำคัญที่จะจัดสวัสดิการให้แก่คนในตำบลอย่างทั่วถึง ซึ่งหากมองเป็นสวัสดิการ ตั้งแต่เกิดถึงตาย สร้างวินัยในการออมให้กับตนเอง เป็นตัวอย่างให้กับเยาวชน รวมถึงยังเป็นโอกาสที่จะได้พบปะกันในวันที่มีการออม ปรีกษาแลกเปลี่ยน

๓) ด้านความเชื่อมั่นในกองทุน

พบว่า ความสำคัญกับการเชื่อมโยงทุนภายในจัดสวัสดิการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต และ ปัญหาความต้องการของชุมชน ทั้งสวัสดิการที่ใช้เงินกองทุนและสวัสดิการที่เป็นการดูแลช่วยเหลือกันโดยไม่ต้องใช้เงินจำนวนสมาชิก สมาชิกที่เพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอจนครอบคลุมประชากรทั้งตำบล กระจายทุกช่วงวัย เพราะยังมีสมาชิกมาก เงินสมทบจะมีมาก ความเสี่ยงในการที่จ่ายเงินสวัสดิการจะยิ่งน้อยลงเพราะมีการกระจายความเสี่ยงออกไปมากขึ้นกองทุนที่มีสมาชิกลดน้อยจะมีความเสี่ยงมากกว่ากองทุนที่มีสมาชิกมากมีความมั่นคงทางการเงิน เพราะสมาชิกจ่ายเงินสมทบครบถ้วน

สม่ำเสมอมีการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นๆ มีรายรับจากแหล่งอื่นๆ ของกองทุนอย่างต่อเนื่อง สัดส่วนการจ่ายสวัสดิการให้สมาชิกและค่าใช้จ่ายบริหารจัดการสัมพันธ์กับรายรับ เน้นการพึ่งพาทุนภายในชุมชน ท้องถิ่นเป็นสำคัญการบริหารจัดการเปิดเผยโปร่งใส ระบบบัญชีการเงินถูกต้องทันเวลาและสมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินการ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ผลการดำเนินงานสู่สมาชิก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณะอย่างต่อเนื่อง ดังคำพูดที่ว่า “ให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี” หากกองทุน ต้องการให้เกิดความยั่งยืนต้องมีองค์ประกอบหลายส่วน เช่น สัจจะการออมของสมาชิก ความทุ่มเทของคณะกรรมการ และการสนับสนุนจากภาครัฐ ดังคำที่ว่า ความยั่งยืนอยู่ที่สมาชิกมีสัจจะในการออมทรัพย์อย่างสม่ำเสมอ คณะกรรมการตั้งใจทำงาน อย่างเต็มความสามารถ เทศบาลเข้ามาหนุนเสริม

๔) ด้านการมีส่วนร่วม

พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมก่อให้เกิดผลดีต่อการขับเคลื่อนองค์กรหรือเครือข่าย เพราะมีผลในทางจิตวิทยาเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมย่อมเกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร ความคิดเห็นถูกรับฟังและนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาเครือข่าย และที่สำคัญผู้ที่มีส่วนร่วมจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของเครือข่าย ความรู้สึกเป็นเจ้าของจะเป็นพลังในการขับเคลื่อนเครือข่ายที่ดีที่สุด

๕) ด้านการพัฒนา

พบว่า หัวใจสำคัญของการพัฒนากองทุนเนื่องจากกองทุนมีสมาชิกเป็นจำนวนมาก ซึ่งทำให้มีจำนวนคน จำนวนเงินมาก กองทุนต้องพัฒนา คือ ตัวของคณะกรรมการ การเพิ่มจำนวนสมาชิก ด้านเครื่องมืออุปกรณ์ ด้านการบริหารจัดการโดยการใช้ยุคเทคโนโลยีเข้ามาช่วยดำเนินการ ถ้าหากพัฒนาสิ่งเหล่านี้กองทุนจะมีความพร้อมที่จะทำงานในทุก ๆ ด้าน จะมีการพัฒนาในเชิงรุกเข้าถึงทุกกลุ่ม ทุกวัย ทุกอาชีพ คณะกรรมการในการจัดระบบบัญชี อบรมการจัดทำบัญชี และระบบโปรแกรมมาใช้ในการดำเนินงานกองทุน

๖) ด้านการสร้างเครือข่าย

พบว่า การสร้างเครือข่ายมีความจำเป็นต่อกระบวนการดำเนินงานกองทุน เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเป็นการฝึกกำลังเพื่อเป็นการต่อรอง ต่อรัฐบาล เพื่อหาทางในการให้ความช่วยเหลือ ในด้านวิชาการและด้านงบประมาณ ดังนั้นควรมีการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายในพื้นที่และนอกพื้นที่ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่กองทุนการจะสร้างเครือข่ายจะต้องมีศักยภาพ ในการสร้างความเชื่อมั่นของคนในชุมชน และองค์กร ทั้งคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่ม จะต้องมีความรับผิดชอบ การสร้างเครือข่ายนับเป็นเรื่องสำคัญ เพราะนำมาซึ่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากการนำข้อดี ข้อเสียของแต่ละเครือข่าย มาปรับปรุงในกองทุน

๕.๑.๓ เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการที่ดีในการบริหารจัดการกองทุนออมทรัพย์สวัสดิการประชาชนตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน

พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินของกองทุนสวัสดิการประชาชนตำบลอุโมงค์ เป็นหนึ่งในพื้นที่ที่มีการจัดสวัสดิการชุมชนเพื่อระดมทรัพยากรในชุมชนสำหรับการบริการสาธารณะ สำหรับสมาชิกภายในตำบล โดยบริหารจัดการกองทุนจำนวน ๑๓ กองทุนจากจำนวนสมาชิกเริ่มแรกในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ จำนวน ๕,๔๓๘ คน เป็น ๗,๑๓๓ คน ณ สิ้นปีงบประมาณ ๒๕๕๗ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าใน

ช่วงเวลา ๗ ปี มีอัตราการขยายตัวของสมาชิกเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๓๐ ซึ่งวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งกองทุนกองทุนสวัสดิการประชาชนตำบลอุโมงค์ ประการสำคัญคือ

๑. ส่งเสริมให้สมาชิกลดรายจ่ายเพื่อการออมวันละ ๑ บาท ตามวิสัยทัศน์ รู้จักใช้ รู้จักเก็บ รู้จักออม คนตำบลอุโมงค์ ชีวิตมั่นคง

๒. ประชาชนนำแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวสู่การปฏิบัติ โดยนำผลประโยชน์ที่ได้จากการตั้งสัจหรือความจริงใจมาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

๓. จัดสวัสดิการช่วยเหลือกันระหว่างสมาชิก ให้การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส จำนวน ๒๔ ครอบครัวตั้งแต่เกิดจนถึงตาย

๔. เป็นค่าใช้จ่ายในการสนับสนุนกิจกรรม พัฒนาบุคลากร เพื่อประโยชน์สาธารณะและการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตำบลอุโมงค์ เช่น การมอบทุนการศึกษา การสมทบกองทุนอาสาป็นสุขตำบลอุโมงค์

๕. เป็นแหล่งการเรียนรู้ ต้นแบบในการศึกษาดูงานให้กับชุมชนหรือหน่วยงานที่สนใจ

แนวทางในการบริหารจัดการกองทุนออมทรัพย์สวัสดิการประชาชนตำบลอุโมงค์ อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูนในอนาคต

๑) การเพิ่มสมาชิกกองทุน

๒) การปรับเปลี่ยนโครงสร้างกฎระเบียบกองทุน

๓) สร้างระบบฐานข้อมูล การเชื่อมโยงฐานข้อมูล

๔) การจัดทำบริหารความเสี่ยง

การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อการบริหารจัดการในกองทุนออมทรัพย์สวัสดิการประชาชนตำบลอุโมงค์ อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

พบว่า การบริหารงานโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ตามหลักธรรมาภิบาลที่นำมาประยุกต์ใช้ร่วมกับกองทุนสวัสดิการประชาชนตำบลอุโมงค์ นั้นมีหลักที่สำคัญ ๖ ประการ ดังนี้

๑. หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง ความถูกต้องเป็นธรรม และการปฏิบัติตามกฎกติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัดโดยคำนึงสิทธิ เสรีภาพ ความยุติธรรมของสมาชิก

๒. หลักคุณธรรม (Ethics) หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมสนับสนุนให้พัฒนาตนเองไปพร้อม ๆ กัน เพื่อให้มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย

๓. หลักความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของโดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรให้มีความโปร่งใส

๔. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึงการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาต่างๆ การแสดงความคิดเห็นอื่น ๆ

๕. หลักความรับผิดชอบ (Accountability) หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในหน้าที่รับผิดชอบ ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากการกระทำของตน เช่น รับผิดชอบต่อลูกค้า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องยอมรับต่อผลการดำเนินการ

๖. หลักความคุ้มค่า (Utility) หมายถึงการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยมีความประหยัด ใช้อย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

เทศบาลตำบลอุโมงค์ ได้เข้ามาสนับสนุนกระตุ้นให้ชุมชนได้คิด และทำกิจกรรมเพื่อชุมชน ในการออมเงินมาใช้เป็นสวัสดิการให้แก่สมาชิกเงินออม จะพิจารณาให้ครอบคลุมทั้ง ๔ ลักษณะ คือ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ตามแนวทางสวัสดิการช่วยเหลือด้าน ต่างๆ ๒๔ ด้าน เช่น เกิด การศึกษา การบวช การเกณฑ์ทหาร การทำบุญ ผู้สูงวัย การเจ็บป่วย และการเสียชีวิต เพื่อสร้างความเข้มแข็ง ประชาชน จะได้รับประโยชน์สูงสุดจากการออมวันละ ๑ บาท หากร่วมกันก็จะทวีคูณ เกิดดอกออกผล เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกและส่วนรวมได้ในที่สุด จากหลักคิดของประธานคณะกรรมการกองทุนฯ (นายขยัน วิพรหมชัย) นำสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม ย่อมจะต้องมีการปรับปรุงการจัดทำ และวิธีการจัดทำ ซึ่ง กระบวนการนี้จะต้องนำไปสู่หลักของการถามตัวเองว่า “จะพึงใคร คิดอย่างไร และจะอยู่อย่างไร”ทัศนคติของชุมชนในการเลือกสวัสดิการที่พึงปรารถนานั้น ได้กำหนดหลักการ ๙ ประการคือ

๑. เป็นสวัสดิการที่ดูแลคนในตำบลได้ตั้งแต่เกิดจนตาย
๒. เป็นสวัสดิการที่ตรงความต้องการของประชาชน
๓. มีความถ่วงน้ำหนักใน สวัสดิการที่สำคัญ แม้จะมีปัญหาการรั่วไหลไปสู่คนไม่จนบ้าง
๔. สวัสดิการที่ได้รับต้องไม่ซ้ำซ้อน
๕. มีความเท่าเทียมกันในสิทธิประโยชน์
๖. มีสวัสดิการเพิ่มเติมที่เน้นดูแลคนจนและผู้ด้อยโอกาสเป็นพิเศษ
๗. เป็นสวัสดิการที่ช่วยลดความเหลื่อมล้ำของสังคม
๘. ต้องเป็นระบบสวัสดิการ ที่ไม่เป็นภาระต่อ งบประมาณรัฐ มากจนเกินไป
๙. มีความเป็นสังคมสวัสดิการ หมายถึงไม่ใช่ภาครัฐเท่านั้นที่เป็นผู้รับภาระ แต่ภาคส่วนอื่น ได้แก่ธุรกิจ ชุมชน ประชาชน และอื่นๆ มีส่วนร่วมด้วย

ซึ่งแนวทางการบริหารจัดการที่ดีของกองทุนสวัสดิการประชาชนตำบลอุโมงค์ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๑. การเข้ามาของสังคมผู้สูงอายุเป็นปัจจัยที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้
๒. การกำหนดระเบียบต่าง ๆ ของกองทุน จำเป็นต้องมีความรัดกุมมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดเพดานอายุแรกสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุน เพื่อป้องกันการแสวงหาประโยชน์ จากโครงสร้างอายุและสวัสดิการการเสียชีวิต และยังเป็นประโยชน์ในการปรับโครงสร้างอายุสมาชิกใหม่ ให้เปลี่ยนสู่กลุ่มวัยแรงงานมากขึ้น
๓. ระบบฐานข้อมูลกองทุนเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ทุกกองทุนและหน่วยงานที่รับผิดชอบต้องเร่งดำเนินการ โดยฐานข้อมูลควรเป็นระบบเดียวกันทั้งประเทศ ประกอบด้วย รายรับ รายจ่าย จำนวนสมาชิกสมัครในแต่ละปี สมาชิกที่เสียชีวิต จำนวนเงินสวัสดิการที่จ่ายต่อสมาชิกต่อคนและควรยกเลิกระบบการเก็บข้อมูลในลักษณะกระตาวเร่จากไม่เอื้อประโยชน์ในการนำข้อมูลไปวิเคราะห์

๔. การดำเนินงานโดยคณะกรรมการกองทุน มีประสิทธิภาพในการด้านการระดมสมาชิก และการติดตามการออมเงิน รวมถึงรับทราบพฤติกรรมของสมาชิกกองทุน ได้ดีกว่าการต่างเจ้าหน้าที่ พนักงานกองทุนฯ ที่อาจดูแลสมาชิกได้ไม่ทั่วถึง แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของทุนทางสังคมและความไว้วางใจที่มีในท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นองค์ประกอบด้วย

๕. กองทุนสวัสดิการควรมีการบูรณาการกับองค์กรทางการเงินอื่น ๆ เพื่อให้มีแนวโน้มความมั่นคงมากกว่า เพราะการเชื่อมโยงเป็นฐานข้อมูลกับรายนามสมาชิกองค์กรการเงินอื่น ๆ เช่น รายนามสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน กองทุนสัจจะ เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์และติดตามพฤติกรรม และการสนับสนุนนัยในการออมโดยเฉพาะกลุ่มที่มีการกู้เงินความจำเป็นและกลุ่มที่ยังไม่มีสวัสดิการ

๖. บทบาทของกองทุนสวัสดิการชุมชนควรแยกเด็ดขาดออกจากบทบาทในฐานะการเป็นแหล่งกักเงิน เพื่อลดปัญหาความเสี่ยงจากการเกิดหนี้สูญ แต่ควรพิจารณาวงเงินและการจ่ายคืนตามพฤติกรรมหรือวินัยทางการเงิน

๗. กองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีความยืดหยุ่น การยอมรับสมาชิกในการปรับระเบียบปฏิบัติ และมีทุนทางสังคมระหว่างสมาชิกและคณะกรรมการที่ดี มีแนวโน้มว่ากองทุนจะมีความมั่นคงและยั่งยืนมากกว่า

๘. กองทุนสวัสดิการชุมชนจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนด้านความรู้และการลงทุนทางการเงินอย่างเร่งด่วน

๙. การสนับสนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญต่อความยั่งยืนของกองทุนสวัสดิการชุมชน ทั้งในด้านการสนับสนุนงบประมาณ หรือสถานที่ในการจัดตั้งกองทุน เพื่อเก็บรวบรวมเอกสารของกองทุน ในกรณีที่ท้องถิ่นไม่สามารถให้การสนับสนุนด้านการเงินงบประมาณได้ ควรดำเนินการสนับสนุนในเชิงสถานที่ หรือการให้ความช่วยเหลือที่ปรึกษาการลงทุนหรือแสวงหาแหล่งสนับสนุนทางการเงินที่มั่นคงแก่กองทุนเพิ่มเติม

การบูรณาการ หลักสังคหวัตถุ ๔ เพื่อการบริหารจัดการกองทุนออมทรัพย์สวัสดิการประชาชนตำบลอุโมงค์ อำเภอลำพูน จังหวัดลำพูน

- ๑) ทาน
- ๒) ปิยวาจา
- ๓) อัตถจริยา
- ๔) สมานัตตตา

การบริหารจัดการกองทุนออมทรัพย์สวัสดิการประชาชนตำบลอุโมงค์ อำเภอลำพูน จังหวัดลำพูน เกิดจากการเสียสละทรัพย์สินของแต่ละคน และการเสียสละเหล่านี้เกิดจากการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ ซึ่งถือเป็นหลักธรรมของการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุขเป็นเครื่องผูกใจคนให้รู้จักการสงเคราะห์ช่วยเหลือกันและการรู้จักแบ่งปันทรัพย์ที่ตนเองมีอยู่ จึงถือเป็นการให้ทานที่ให้เป็นบุญ และทานที่ให้เป็นคุณประโยชน์ แต่การให้ก็ต้องอาศัยการพูดคุยกันเกิดขึ้น ถ้ามีการพูดจากันที่ไพเราะ ฟังแล้วเกิดความชื่นใจชวนให้เกิดความศรัทธาจึงทำให้เกิดการให้ขึ้นมาเพื่อเป็นประโยชน์กับตนเองและคนในชุมชนตำบลอุโมงค์ ดังนั้น สังคหวัตถุ ๔ จึงถือเป็นหลักธรรมที่สำคัญ ที่ได้ถือปฏิบัติร่วมกันมาตลอดตั้งแต่เริ่มมีการจัดตั้งกองทุนออมทรัพย์มาจนถึงปัจจุบัน

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการกองทุนออมทรัพย์สวัสดิการประชาชนตำบลอุโมงค์ ตำบลอุโมงค์ อำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน พบว่า หลักการที่สำคัญในการบริหารจัดการกองทุนออมทรัพย์สวัสดิการประชาชนตำบลอุโมงค์ กล่าวคือ การให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี บริหารจัดการโดยชุมชน ภายใต้วิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น ครอบคลุมทุกชนชั้น สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ รวดเร็ว ทันทุกสถานการณ์ มุ่งแก้ปัญหาของประชาชน ตามหลักธรรมาภิบาล การดำเนินการเป็นไปเพื่อหลักการประกันสวัสดิการพื้นฐานของประชาชนในระดับรากหญ้าอย่างครอบคลุมและทั่วถึง การบริหารจัดการ เป็นกิจกรรมการดำเนินการที่สำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากกองทุน มีความเกี่ยวข้องกับเงินออมที่มาจากชาวบ้าน และเงินสมทบจากภาครัฐ ซึ่งต้องอาศัยทั้งหลักของความซื่อสัตย์ สุจริต ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วม เข้าไปบริหารจัดการ รวมทั้งการนำหลัก ความรู้ ความสามารถเข้าไปบริหารจัดการ และที่ยากยิ่งไปกว่านั้นก็คือ การนำหลักคุณธรรม เข้าไปบริหารจัดการ เพื่อความยั่งยืนของกลุ่ม หลักการที่สำคัญในด้านการจัดสวัสดิการและการบริหารจัดการกองทุนออมทรัพย์สวัสดิการประชาชนตำบลอุโมงค์ การจัดสวัสดิการชุมชน ซึ่งถือเป็นเป้าหมายหนึ่งของการพัฒนาหมู่บ้านให้เข้มแข็ง สมาชิกเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ ในกองทุนและไม่รับแต่เพียงอย่างเดียวการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกและกรรมการทั้งในระดับหมู่บ้านและระดับตำบลนั้น จากการประชุม ได้รับข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข หรือหาแนวทางการร่วมกันเพื่อการดำเนินกิจกรรมที่ยั่งยืนของกองทุนต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัย **ประชา วิธยากุล** ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ ธรรมาภิบาลการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาชุมชนกรุงเทพมหานคร (กรณีศึกษาเปรียบเทียบกองทุนชุมชนกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนหมู่บ้าน สุขทวี ๑-๒ เขตทวีวัฒนา กับ กองทุนชุมชนกลุ่มสหกรณ์เคหสถาน วัดจันทร์ประดิษฐาราม เขต ๓ ภาษีเจริญ)” ผลการวิจัยพบว่ากองทุนชุมชนกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนหมู่บ้านสุขทวี ๑-๒ เขตทวีวัฒนา มีรูปแบบการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล เกิดจากปัจจัยสำคัญหลายประการ ทั้งในส่วนที่เป็นปัจจัยภายใน (Internal Factor) คือรูปแบบการบริหารจัดการภายในกลุ่มกองทุนชุมชน กองทุนชุมชนที่ประสบความสำเร็จ คือ กองทุนที่สามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิก และสามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิกได้อย่างทั่วถึง ส่วนตัวชี้วัดความก้าวหน้าของกองทุนชุมชน คือ การดำรงคงอยู่ของกองทุนชุมชนโดยสมาชิกให้ความสนใจติดต่อ และทำกิจกรรมกองทุนชุมชนอย่างต่อเนื่อง องค์ประกอบที่สำคัญขึ้นอยู่กับตัวสมาชิกกองทุนชุมชน และคณะกรรมการกองทุนชุมชนเป็นประเด็นสำคัญ และในส่วนที่เป็นปัจจัยภายนอก (External Factor) คือ เจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ส่งเสริมกิจกรรมกองทุนชุมชน และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ พบว่า การบริหารจัดการที่ดีนั้น และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ พบว่า กองทุนออมทรัพย์สวัสดิการประชาชนตำบล

อุโมงค์มีการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก ครอบคลุมด้านต่างๆ มีโครงสร้างการดำเนินงานที่ชัดเจน สอดคล้องกับภาระงานที่เกิดขึ้น ความเข้าใจในการดำเนินการ ตามวัตถุประสงค์ของกองทุน สมาชิกส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีให้กับกองทุนฯ ปฏิบัติตามระเบียบและให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน มีการจัดประชุมกรรมการทุกเดือน มีเสนอความคิดเห็นในการบริหารงาน ตลอดจนมีการชี้แจงผลการดำเนินงานและบัญชีการเงินประจำปี ต่อสมาชิกและผู้ที่เกี่ยวข้อง งบประมาณได้มาจาก การอุดหนุนจากรัฐบาล งบจากเทศบาลตำบลอุโมงค์และการออมเงินของสมาชิกลำมาจัดสวัสดิการให้เกิดประโยชน์ และสร้างหลักประกันให้กับสมาชิก โดยการจัดสวัสดิการ ครอบคลุมตั้งแต่เกิดจนถึงเสียชีวิต มีการใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างเหมาะสมกับจำนวนสมาชิกและเกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า มีการบริหารงาน ควบคุม กำกับกิจการใช้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตามระเบียบข้อบังคับสมาชิกมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุน

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการกองทุนออมทรัพย์สวัสดิการประชาชนตำบลอุโมงค์ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทางการวิจัยดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) ภาครัฐควรเร่งรัดในการจัดทำกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องทางการเงินเพื่อเอื้อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนเงินงบประมาณในการจัดสวัสดิการของกองทุนสวัสดิการชุมชนให้ครอบคลุมทุกด้านเพื่อให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อกองทุน

๒) ภาครัฐควรสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่องในการสร้างความเข้มแข็งให้กองทุนสวัสดิการชุมชนและผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการให้ชุมชนในทุกเรื่องอันเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนในการสร้างหลักประกันในการดำรงชีวิตให้คนในชุมชนเป็นการลดความเหลื่อมล้ำอย่างแท้จริง

๓) ควรเพิ่มศักยภาพให้คณะกรรมการบริหารกองทุนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีขีดความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนให้มีประสิทธิภาพและเกิดความโปร่งใสและยั่งยืนของกองทุน

๔) ภาครัฐควรส่งเสริมประชาสัมพันธ์นำเป็นนโยบายสาธารณะให้ประชาชนตระหนักด้านการออมมากยิ่งขึ้น

๕) สร้างเครือข่ายหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในด้านการจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนเข้าร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของประชาชนและร่วมใช้ข้อมูลในการช่วยเหลือด้านต่างๆ

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ตามที่นโยบายรัฐบาลได้ให้ความสำคัญ และสนับสนุนงบประมาณให้กับการจัดสวัสดิการชุมชน ขณะนี้ถือว่าเป็นนโยบายที่ดีและส่งผลให้เกิดการจัดสวัสดิการของคนในชุมชนได้ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศ แต่เมื่อมองลงไปนโยบายดังกล่าวเป็นการขยายผลให้เกิดเพียงการจัดตั้งกองทุนในระดับพื้นที่เท่านั้น คือเน้นปริมาณการจัดตั้งกองทุนที่ต้องการให้มีทุกพื้นที่แต่ไม่ได้เน้นถึงความเข้มแข็ง

ของกองทุนที่จัดตั้งที่จะดำรงอยู่ต่อไป เมื่อมองลงไปนโยบายดังกล่าวส่วนที่ขาดไป คือหน่วยงานที่คอยส่งเสริมและสนับสนุนให้กองทุนมีความเข้มแข็ง ดังนั้นรัฐควรมีการวางแผนให้มีหน่วยงานในระดับรัฐบาลและระดับท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมและติดตามส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งของกองทุนทั่วทั้งประเทศต่อไป

๑. ควรมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีให้เป็นเอกสารชัดเจนวางแผนประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการประชาชนตำบลอุโมงค์ให้กับประชาชนในพื้นที่ทราบอยู่ตลอดเวลา เพื่อเป็นแรงจูงใจในการสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนต่อไป อันนำไปสู่ความเข้มแข็งของกองทุนด้านงบประมาณและสิทธิประโยชน์ของประชาชนที่ควรจะได้รับอย่างทั่วถึง

๒. เพื่อความเข้มแข็งด้านงบประมาณกองทุนสวัสดิการประชาชนตำบลอุโมงค์ ควรมีการต่อยอดนารายได้กองทุนไปสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน หรือนำไปลงทุนในธุรกิจที่มีรายได้ ระดมทุนจากหลายภาคส่วนไม่จำเป็นต้องเป็นแต่ในส่วนของภาครัฐบาล อาจจะขอความร่วมมือไปในส่วนองภาคเอกชนในพื้นที่ด้วย

๓. สร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนที่ยังไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนรับทราบถึงนโยบายและวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งของกองทุนอย่างชัดเจน

๔. เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องกับกองทุนสวัสดิการชุมชน สามารถดำเนินงานกองทุนได้ มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์สถานการณ์กองทุนให้เป็นปัจจุบันอยู่ ตลอดเวลาเพื่อหาแนวทางแก้ไขได้ทันทั่วทั้งที่ เชื่อมโยงกับสถาบันการศึกษาที่มีองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อกองทุนให้เข้ามาร่วมสนับสนุนในส่วนที่ยังไม่เข้มแข็ง

๕. เพื่อความมั่นคงของกองทุนสวัสดิการชุมชนควรเปิดโอกาสให้คนทุกกลุ่ม ทุกสาขาอาชีพในท้องถิ่นสามารถเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกองทุนได้ สร้างเครือข่าย เชื่อมโยงกันกับกลุ่มองค์กรอื่นในพื้นที่และเสริมสร้างจิตสำนึก ให้กับสมาชิกและคณะกรรมการกองทุนฯ ประชาชนที่อาศัยในเขตเทศบาลให้มีความรักความหวงแหนกองทุนฯ โดยไม่ใช่เป็นเครื่องมือหรือหาผลประโยชน์จากกองทุน อันจะเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนของกองทุนต่อไป

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑. เนื่องจากช่วงระยะเวลาในการทำวิจัยมีการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์กองทุนและชื่อกองทุนอาจจะทำให้เนื้อหาบางเรื่องไม่ครอบคลุมเท่าที่ควร

๒. ศึกษาการสร้างนวัตกรรมกองทุนสวัสดิการประชาชนตำบลอุโมงค์

๓. ศึกษาแนวทางการพัฒนาทุนทางสังคมและวัฒนธรรมเพื่อให้เป็นต้นทุนในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการขยายขอบเขตที่มีได้จำกัดเพียงตัวเงิน

๔. ควรมีการศึกษาแนวทางการสร้างการเรียนรู้ร่วมกันของกองทุนสวัสดิการประชาชนในตำบลต่าง ๆ ด้วยลักษณะเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้เกิดการยกระดับการเรียนรู้